

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2018. gada 30. janvārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto pieteikumu par lietas
ierosināšanu (pieteikums Nr. 4/2018), kuru iesniedzis [..] (turpmāk – Pieteikuma
iesniedzējs),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Latvijas Administratīvo
pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Kodekss) 23. panta pirmās daļas 6. punktu, 29.¹ panta
pirmo daļu un 166.⁶ panta pirmās daļas vārdus “atņemt valdes loceklim tiesības ieņemt
noteiktus amatus komercsabiedrībās vai bez tā” (turpmāk kopā arī – apstrīdētās
normas) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme)
106. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošiem no Pieteikuma iesniedzēja
pamattiesību aizskāruma rašanās brīža.

2. Kodeksa 23. panta pirmās daļas 6. punkts noteic, ka par administratīvo
pārkāpumu izdarīšanu var citstarp piemērot tādu administratīvo sodu kā tiesību
atņemšanu ieņemt noteiktus amatus.

Kodeksa 29.¹ panta pirmā daļa noteic, ka tiesības ieņemt noteiktus amatus var atņemt uz laiku no viena gada līdz trim gadiem.

Savukārt Kodeksa 166.⁶ panta pirmā daļa citstarp paredz, ka par normatīvajos aktos noteikto grāmatvedības kārtības nosacījumu neievērošanu, gada pārskatu neiesniegšanu attiecīgajos normatīvajos aktos noteiktajos termiņos vai nepilnīgu iesniegšanu attiecīgajām valsts institūcijām — uzliek naudas sodu fiziskajām personām vai valdes loceklim no septiņdesmit līdz četrsimt trīsdesmit *euro*, atņemot valdes loceklim tiesības ieņemt noteiktus amatus komercsabiedrībās vai bez tā.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ar Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu, piemērojot citstarp apstrīdētās normas, saukts pie administratīvās atbildības, nosakot viņam naudas sodu un atņemot

tiesības ieņemt personālsabiedrības lietveža, personālsabiedrību pārstāvēt tiesīgā biedra, kapitālsabiedrības valdes locekļa, kapitālsabiedrības padomes locekļa, prokūrista, parastā komercpilnvarnieka, pārstāvja filiālē, komercsabiedrības likvidatora, sabiedrības kontroliera, revidenta amatus uz vienu gadu.

Pieteikuma iesniedzēja ieskatā, apstrīdētajās normās paredzētais sods – tiesību ieņemt noteiktus amatus atņemšana uz laiku no viena gada līdz trim gadiem – esot nesamērīgs sods par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Tā kā šāds sods liedzot noteiktu laiku strādāt personas izvēlētajā profesijā un gūt ienākumus sevis uzturēšanai, esot nesamērīgi ierobežotas viņa Satversmes 106. pantā noteiktās pamattiesības.

Ņemot vērā minēto, Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav. Turklāt atbilstoši minētā panta ceturtnās daļas pirmajam teikumam šādas tiesības persona var izmantot sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem aizstāvēt savas pamattiesības. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzēja tiesā Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu, ar kuru viņš saukts pie administratīvās atbildības. Cēsu rajona tiesa pārsūdzēto lēmumu atstāja negrozītu, un Vidzemes apgabaltiesa ar [datums] lēmumu atteica ierosināt apelācijas tiesvedību par Cēsu rajona tiesas spriedumu. Vidzemes apgabaltiesas lēmums nav pārsūdzams.

Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2018. gada 5. janvārī. Tādējādi ir ievērots arī minētais sešu mēnešu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās un ceturtnās daļas pirmā teikuma prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs lūdz vērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 106. panta pirmajam teikumam.

Satversmes 106. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības saglabāt esošo nodarbošanos var tikt ierobežotas, taču Satversmes tiesai ir jāizvērtē, vai ierobežojums ir attaisnojams, proti, vai: 1) tas ir noteikts ar likumu; 2) tam ir leģitīms mērķis; 3) tas ir samērīgs (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 24. novembra sprieduma lietā Nr. 2017-07-01 14. punktu*). Vērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesai jāpārbauda, vai: 1) likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2015-03-01 25. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka apstrīdētajās normās ietvertajam nodarbošanās ierobežojumam nav saskatāms likumdevēja paredzēts leģitīmais mērķis. Pieteikuma iesniedzēja ieskatā, šāda ierobežojuma leģitīmais mērķis esot pildīt preventīvas funkciju un tādējādi nodrošināt demokrātiskas valsts iekārtas, sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzību. Vienlaikus tas esot noteikts formāli. Anotācijā norādītā informācija apliecinot, ka šāds papildsoda veids – tiesību ieņemt noteiktus amatus ierobežošana – vairākos Kodeksa pantos esot noteikta tāpēc, ka likumdevējs vēlējis vienīgi attaisnot šāda praksē nestrādājoša, nelietderīga un neefektīva papildsoda saglabāšanu.

Administratīvo pārkāpumu lietas pēc savas būtības ir pielīdzināmas krimināllietām (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. 2012-15-01 13.2.2. punktu*). Attiecībā uz kriminālsodiem Satversmes tiesa atzinusi, ka ikvienam ar kriminālsodu noteiktam pamattiesību ierobežojumam ir leģitīmi mērķi: demokrātiskas valsts iekārtas, sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzība. Turklāt jāņem vērā, ka likumdevējam sodu politikas jomā ir plaša rīcības brīvība. Satversmes tiesas kompetencē ir pārbaudīt to, vai likumdevējs nav

acīmredzami pārkāpis tam Satversmē noteiktās rīcības brīvības robežas. Arī soda veidu izvēle ir sodu politikas jautājums (*sal. Satversmes tiesas 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-34-01 15.–16. punkts*).

Pieteikumā nav pamatots, kāpēc papildsodam – tiesību atņemšanai ieņemt noteiktus amatus – nav leģitīms mērķis nodrošināt demokrātiskas valsts iekārtas, sabiedrības drošības un citu personu tiesību aizsardzību.

Turklāt 2012. gada 29. novembra likuma “Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”, ar kuriem vairākas Kodeksa normas papildinātas ar papildsodu – tiesību atņemšanu ieņemt noteiktus amatus, anotācijā citstarp norādīts, ka grozījumi ir vērsti uz tādu komercdarbībā iesaistītu amatpersonu sodīšanu, kuru pārkāpumiem ir sistemātisks raksturs un kuri, veicot sistemātiskos pārkāpumus, nodara kaitējumu kopējai komercdarbības videi. Grozījumi esot vērsti uz sankciju palielināšanu attiecībā uz negodīgiem komersantiem, tādējādi ievērojami atvieglot darbību pārējiem komerc tiesiskās apgrozības dalībniekiem (*sk. 2011. gada 15. decembrī Saeimā iesniegtā likumprojekta Nr. 166/Lp11 “Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā” anotāciju*). Tādējādi anotācijā norādītā informācija liecina par iespējamu ierobežojuma leģitīmo mērķi un līdz ar to neapliecina, ka likumdevējs vēlēties tikai attaisnot praksē nestrādājoša, nelietderīga un neefektīva papildsoda saglabāšanu.

Pieteikuma iesniedzējs arī norādījis, ka leģitīmo mērķi var sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem.

Satversmes tiesas praksē atzīts, ka, izvērtējot to, vai leģitīmo mērķi var sasniegt arī saudzējošākā veidā, Satversmes tiesa ņem vērā, ka saudzējošāks līdzeklis ir nevis jebkurš cits, bet tikai tāds līdzeklis, ar kuru var sasniegt leģitīmo mērķi tādā pašā kvalitātē (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 19. punktu un 2015. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-34-01 18. punktu*). Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka naudas soda palielināšana ļaujot apstrīdētajās normās ietvertā nodarbošanās ierobežojuma leģitīmo mērķi sasniegt vismaz tādā pašā kvalitātē. Pieteikuma iesniedzējs nav pamatojis, kāpēc ar viņa norādītajiem līdzekļiem leģitīmo mērķi būtu iespējams sasniegt tādā pašā kvalitātē.

Pieteikuma iesniedzējs arī nav pamatojis, vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu. Pieteikumā vien norādīts, ka ar apstrīdētajām normām paredzētais tiesību ierobežojums, tā kā ar to tiek paredzēts

neefektīvs, nelietderīgs un nesamērīgs papildsoda veids, pat drīzāk radot sabiedrības interešu apdraudējumu, nevis nodrošinot to aizsardzību. Šādas vispārīgas norādes nav atzīstamas par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikuma juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 4/2018).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 3. kolēģijas priekšsēdētājs

G. Kusiņš